

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ПРЕДСЈЕДНИК РЕПУБЛИКЕ

Бана Милосављевића 4, Бања Лука, тел: 051 248-101, факс: 051 248-161, e-mail: info@predsjednikrs.net

Број:01-010-1414/16
Бања Лука, 26.04.2016.године

Његова екселенција Бан Ки-Мун
Генерални секретар
Уједињене нације
1 United Nations Plaza
New York, New York, USA 10017-3515

Поштовани генерални секретару,

Са циљем да помогне Савјету безбједности у предстојећој дебати о Босни и Херцеговини (БиХ), Република Српска (РС), страна потписница Општег оквирног споразума о миру у Босни и Херцеговини (Дејтонски споразум) и анекса који су његов саставни дио, представља приложени Петнаести извјештај Савјету безбједности Уједињених нација. У Извјештају се, првенствено, аргументује нужност поштовања Устава БиХ, потреба да се реформишу судске и тужилачке институције на нивоу БиХ и бојазан Републике Српске да недавне злоупотребе ауторитета институција правосуђа на нивоу БиХ подривају владавину права у БиХ и угрожавају политичку стабилност и напредак.

У Дијелу I Извјештаја каже се да БиХ може бити успјешна, али само ако се поштује Устав БиХ (Анекс 4. Дејтонског споразума). Република Српска и даље има водећу улогу у реформама на унапређењу привреде и напредовања на путу европских интеграција БиХ. Република Српска снажно подржава кандидатуру БиХ за чланство у Европској унији, али сматра да се европске интеграције не смију користити као изговор за централизовање овлашћења супротно Уставу. Неопходно је да лидери у БиХ постигну договор о механизму координације који је усклађен са дејтонском структуром БиХ и да се објаве резултати пописа становништва у БиХ у складу са законом.

У Дијелу II аргуменује се да је реформа судских и тужилачких институција БиХ неопходна да би се поштовала људска права и задовољили европски стандарди. Ове институције настављају са дискриминацијом српских жртава ратних злочина. Република Српска залаже се за суштинске промјене правосуђа БиХ у оквиру структурисаног дијалога о правосуђу са Европском унијом, иако су бошњачке странке до сада блокирале све реформе. Уставни суд БиХ такође мора бити реформисан, што укључује и замјену страних судија држављанима БиХ, до које је давно требало доћи, како је то уређено Уставом БиХ.

У Дијелу III објашњавамо како недавне злоупотребе овлашћења институција правосуђа на нивоу БиХ пријете владавини права у цијелој БиХ. Тужилаштво БиХ злоупотребило је кривично правосуђе и смијенило директора Државне агенције за истраге и заштиту БиХ (Сипа). Од тада до данас, нови директор Сипе, по овлашћењу Суда БиХ и Тужилаштва БиХ, учествује у провокативним оружаним упадима у полицијске станице и друге установе у Републици Српској, као и политички мотивисаним хапшењима и узнемиравању грађана БиХ. Позната је чињеница да се Суд БиХ и Тужилаштво БиХ налазе под огромним утицајем бошњачких политичких лидера и, повремено, одређених службеника из међународне заједнице. Овакве злоупотребе подривају владавину права, јавне институције, подјелу власти и сарадњу између влада, која је неопходна за борбу против тероризма и других облика криминалитета.

У свом даљем раду на реформама, чији је циљ раст привреде и напредовање на путу европских интеграција, Република Српска тражи од чланова међународне заједнице да поштују Дејтонски споразум и подрже локалне реформске иницијативе у БиХ. Република Српска је увјерена да БиХ може бити стабилан и успјешан дио Европе под условом да се поштује дејтонска структура.

Љубазно Вас молим да овај акт, приложени Извјештај и његова три додатка доставите чланицама Савјета безбједности. Уколико Вама или чланицама Савјета безбједности буду потребне информације поред оних које су садржане у Извјештају или одговори на евентуална питања у погледу његовог садржаја, биће ми задовољство да Вам их доставим.

С поштовањем,

ПРЕДСЈЕДНИК
Милорад Џодик

**15. извјештај Републике Српске Савјету безбједности Уједињених
нација**

Април 2016.

15. извјештај Републике Српске Савјету безбједности Уједињених нација

Садржај

Увод и кратак преглед документа	1
I. Стабилност и напредак БиХ почивају на поштовању Дејтонског устава, владавини права и нужној изградњи консензуса ради остваривања позитивних промјена.	3
A. Република Српска има водећу улогу у реформама на промовисању европских интеграција и економског раста.	3
B. Почетком године, Савјет министара БиХ тајно је усвојио измјене већ договореног механизма координације европских интеграција које нарушавају дејтонску уставну структуру.	6
C. Резултати пописа становништва у БиХ морају бити објављени у складу са законом.....	9
II. Судске и тужилачке институције БиХ морају бити реформисане.	9
A. Тужилаштво БиХ наставља са дискриминацијом српских жртава ратних злочина.	9
1. Најновије оптужнице показују да је дискриминација све гора.	10
2. Бошњачке стране се третирају као да уживају имунитет од оптужница за злочине против човјечности.	11
3. Примјери пропуста Тужилаштва БиХ да затражи правду за српске жртве ратних злочина.	11
4. Критике на рачун рада Тужилаштва БиХ све су гласније.	12
B. Структурисани дијалог.....	13
1. Наставак учешћа Републике Српске у структурисаном дијалогу.....	13
2. Одгађање референдума	14
C. Нужна реформа Уставног суда БиХ.....	14
1. Закон не подржава већинску одлуку Уставног суда БиХ о Дану Републике.	14
2. Уставни суд БиХ нема легитимитет.	15
3. Сви лидери у Републици Српској на нивоу ентитета и БиХ изразили су подршку укидању страних судија.	17
III. Институције правосуђа БиХ злоупотребљавају своја овлашћења и подржавају одређене политичке странке.....	18
A. Сумњивим оптужбама директор СИПА-е присиљен је да дâ оставку и то након што је СИПА ухапсила моћне бошњачке политичаре.	19
B. Нови директор СИПА-е кренуо је у низ провокативних оружаних упада у полицијске станице и пословне објекте у Републици Српској у координацији са Судом БиХ и Тужилаштвом БиХ.	20
C. Напади на институције БиХ и Републике Српске	21
D. Подривање борбе против тероризма.....	22

Е. Заштита права грађана.....	23
Ф. Забрана уплитања страних држава у унутрашње послове.....	24
IV. Закључак.....	24

Прилог: Заједничка изјава политичких лидера Републике Српске о Одлуци Уставног суда БиХ од 26. новембра 2015. године

15. извјештај Републике Српске Савјету безбједности Уједињених нација

Увод и кратак преглед документа

Република Српска, као потписница свих анекса који чине Дејтонски споразум, уз дужно поштовање подноси овај 15. извјештај Савјету безбједности Уједињених нација, у ком Влада Републике Српске изражава своје виђење кључних питања са којима се Босна и Херцеговина (БиХ) суочава. Између осталог, у овом извјештају испитују се сљедећа питања: значај поштовања Дејтонског устава, потреба за реформом судских и тужилачких институција на нивоу БиХ и бојазан Републике Српске да недавне злоупотребе ауторитета институција правосуђа на нивоу БиХ подривају владавину права у БиХ.

I. Стабилност и напредак БиХ почивају на поштовању Дејтонског устава, владавини права и нужној изградњи консензуса ради остваривања позитивних промјена.

У Дијелу I Извјештаја објашњава се да ће БиХ бити стабилна и успјешна и кретати се ка чланству у Европској унији ако се буде поштовао Дејтонски устав. Република Српска је преузела челну улогу у спровођењу реформи чији је циљ промовисање економског раста и европских интеграција БиХ. Иако Република Српска снажно подржава захтјев БиХ за чланство у ЕУ, неки у БиХ, нажалост, користе европске интеграције као изговор за централизацију власти супротно Дејтонском споразуму. Почетком године, Савјет министара БиХ тајно је усвојио механизам координације у процесу европских интеграција БиХ који није договорен са другим нивоима власти у БиХ, који нарушава уставну структуру БиХ. Објављивање резултата пописа у БиХ је важан корак ка чланству у ЕУ; међутим, резултати пописа морају бити објављени у складу са законом.

II. Судске и тужилачке институције БиХ морају бити реформисане.

У Дијелу II аргументује се да је реформа судских и тужилачких институција БиХ неопходна да би се поштовала људска права и задовољили европски стандарди. Тужилаштво БиХ и Суд БиХ настављају са дискриминацијом српских жртава ратних злочина. Недавне оптужнице и осуђујуће пресуде показују да се овај образац непроцесуирања починилаца злочина против српских жртава све више погоршава. Уз то, Тужилаштво БиХ третира бошњачке снаге као имуне од оптужница за злочине против човјечности, за који је запријеђена најдужа затворска казна. У Извјештају се даје велики број примјера пропуста правосуђа БиХ да затражи правду за српске жртве ратних злочина.

Република Српска и даље се залаже за реформе правосуђа БиХ кроз структурисани дијалог са ЕУ о правосуђу и тијесно ради са експертима ЕУ и званичницима из БиХ, Федерације БиХ и Дистрикта Брчко. Прошле године уочени су знаци напретка, али бошњачки званичници од тада блокирају неопходне реформе. Република Српска недавно је одгодила планирани референдум о институцијама правосуђа које је наметнуо високи представник. Република Српска у потпуности задржава право да референдум одржи у будућем времену, уколико се настави блокада реформи.

Уставни суд БиХ мора бити реформисан да би се вратила владавина права и повјерење међу конститутивним народима у БиХ. Ова нужност наглашава и посљедња одлука Суда

- без правно одбрањиве основе - да Република Српска не може славити дан свог оснивања. Одлука је тек посљедња у низу кључних одлука у којој је блок који чине три странца и два Бошњака надгласао четворицу судија из реда српског и хрватског народа. Стране судије нису независне од високог представника и, као што је признао један бивши судија, раде према „прећутној сагласности Суда и високог представника да Суд увијек потврђује меритум његових закона“ . Да би се обезбиједио легитимитет Суда, нужне су реформе и замјена страних судија, како је то предвиђено Уставом БиХ. Званичници Републике Српске, и на нивоу БиХ и на нивоу ентитета – који представљају све највеће политичке стране у Републици Српској – осудили су одлуку Уставног суда и позвали на референдум о том питању.

III. Институције правосуђа БиХ злоупотребљавају своја овлашћења и подржавају одређене политичке странке.

У Дијелу III објашњавамо како недавне злоупотребе овлашћења институција правосуђа на нивоу БиХ пријете владавини права у цијелој БиХ. Када је Државна агенција за истраге и заштиту (СИПА) ухапсила посланика у Парламентарној скупштини БиХ из редова СДА, Тужилаштво БиХ злоупотребило је кривичноправни систем у циљу смјене директора СИПА-е. Нови директор СИПА-е, ког су овластили Суд БиХ и Тужилаштво БиХ, кренуо је у низ провокативних оружаних упада у полицијске станице и друге установе у Републици Српској. Дошло је и до других политички мотивисаних хапшења, затварања и прогона званичника БиХ, страначких функционера и службеника републичких институција, као и оних у приватном власништву. Ове злоупотребе институција правосуђа озбиљно подривају интегритет кључних институција власти, које су заштићене Уставом, и подјелу власти. Исто тако, овим злоупотребама тешко се нарушавају повјерење и сарадња агенција на нивоу кантона, ентитета и БиХ, која је од суштинског значаја за борбу против пријетње тероризма у вријеме када та пријетња све више расте у цијелој Европи. Нажалост, чини се да су се неки дипломатски службеници, супротно међународном праву и пракси, ангажовали у наведеној злоупотреби овлашћења.

У свом даљем раду на реформама, чији је циљ раст привреде и напредовање на путу европских интеграција, Република Српска тражи од чланова међународне заједнице да поштују Дејтонски споразум и подрже локалне реформске иницијативе у БиХ. Република Српска је увјерена да БиХ може бити стабилан и успјешан дио Европе, под условом да се поштује дејтонска структура.

I. Стабилност и напредак БиХ почивају на поштовању Дејтонског устава, владавини права и нужној изградњи консензуса ради остваривања позитивних промјена.

1. Република Српска је чврсто увјерена да БиХ може бити стабилна и успјешна, под условом да се уставна структура и механизми заштите из Дејтонског мировног споразума поштују, а не подривају. Њено руководство наставља да подржава приступање Европској унији, а већ годинама стоји на челу реформе закона и праксе Републике Српске са циљем усклађивања са законима и праксама у ЕУ. Чињеница да БиХ чине три конститутивна народа, чија су права заштићена Уставом, не смије бити препрека реформи власти и напретку, све док постоји узајамно уважавање разлика у мишљењу и определијељеност за изградњу консензуса. Мит да је Дејтонски устав супротан ефикасној власти све више замјењује општа сагласност да уважавање аутономије ентитета и различитости кантона не представља препреку нужним реформама.

2. Овај све израженији консензус показан је и на конференцији одржаној у Вашингтону у новембру 2015. године поводом обиљежавања 20. годишњице Дејтонског споразума, којој су присуствовали највиши представници власти из БиХ, кључни званичници САД-а, представници међународних финансијских организација и многи други представници међународне заједнице. Учесници су одбили концепт према ком БиХ мора бити у већој мјери централизована да би се оствариле реформе. На примјер: Елен Голдстин из Свјетске банке и Надим Илахи из ММФ-а нагласили су да сложена уставна структура БиХ није оно што БиХ спрјечава да створи ефикасан и дјелотворан јавни сектор.

3. Два ентитета БиХ, Република Српска и ФБиХ, определијељени су за Програм реформи, који је подржала ЕУ, и међусобно тијесно сарађују на његовој реализацији. Предсједница Владе Републике Српске, Жељка Цвијановић, и предсједник Владе ФБиХ, Фадил Новалић, на конференцији су истакли да ентитети заједнички раде на спровођењу Програма реформи. Високи представник Валентин Инцко похвалио је премијере да су „веома посвећени“ Програму реформи. Рекао је: „Премијерима топло честитам на реформским напорима“, и напоменуо да међу њима постоји „одлична хемија“.

4. Јан Браун, шеф сарајевског представништва Европске банке за реконструкцију и развој (EBRD) нагласио је да наметнути закони и реформе не дају резултате и да Програм реформи припада лидерима БиХ, а не међународним институцијама. Гери О Калаган, виши савјетник специјалног представника ЕУ у БиХ, нагласио је централну улогу лидера БиХ у изради Програма реформи. Констатовао је да је током протеклих седам година Република Српска у реформама отишла даље од Федерације.

А. Република Српска има водећу улогу у реформама на промовисању европских интеграција и економског раста.

5. Посљедњих година, Република Српска усвојила је далекосежне реформе са циљем усклађивања својих прописа са стандардима ЕУ, унапређења пословне климе и промовисања економског развоја уопште. Посљедњих мјесеци, Република Српска реализује Програм реформи и наставља да се залаже за економске реформе.

6. У децембру 2015. године, испуњавајући кључни елемент Програма реформи, донесеног уз подршку ЕУ, Република Српска усвојила је нови Закон о раду, упркос

жестоким противљењима, између осталог, и СДС-а, највеће опозиционе странке у Републици Српској. Нови закон доноси лакше запошљавање, заштиту права радника и приближава радно законодавство Републике Српске стандардима ЕУ. У извјештају о напретку БиХ у 2015. години, ЕУ констатује да је Република Српска, на препоруку ЕУ, у септембру 2015. године усвојила „Закон о фискалној одговорности, укључујући оснивање независног фискалног савјета и фискалног правила којим се ограничавају расходи и дефицит“.¹ У фебруару 2016. године, Влада Републике Српске усвојила је Акциони план за испуњавање препорука ЕУ из њеног Годишњег извјештаја о БиХ за 2015. годину. У акционом плану наводе се задаци које институције Републике Српске морају да изврше понаособ како би се испунили услови из процеса европских интеграција, као и обавеза достављања извјештаја у складу с тим.

7. Република Српска наставља да интензивира борбу против корупције и организованог криминала. Дана 11. фебруара 2016. године, Народна скупштина Републике Српске усвојила је закон којим се у оквиру Тужилаштва Републике Српске оснива посебно одјељење за борбу против корупције, организованог криминала и најтежих облика привредног криминала. Република Српска је похваљена од стране Комитета Манивала (Moneyval) у области одузимања имовине стечене извршењем кривичног дјела и у борби против прања новца, посебно за случај „Топић“, који ће ући у типологије прања новца у Манивалу, као један изузетно успјешан примјер процесуирања прања новца и одузимања имовине. Поред тога, потребно је нагласити да Република Српска има добро уређен систем одузимања имовине и функционалну Агенцију за управљање одузетом имовином која је у пуном капацитету оспособљена да примјењује Закон о одузимању имовине стечене извршењем кривичног дјела.

8. У Извјештају ЕУ о напретку у 2015. години, у дијелу који се односи на БиХ, констатована је опредијељеност Владе Републике Српске за економске реформе. У Извјештају се, на примјер, констатује: „Током 2013. и 2014. године, Република Српска спровела је амбициозне реформе са циљем смањења времена и трошкова регистрација предузећа. Власти Републике Српске такође су увеле јединствен регистар привредних друштава“.² Слично томе, у посљедњем извјештају ММФ-а о БиХ, каже се: „Током протекле двије године, предузети су значајни кораци, у оквиру програма са Фондом, на унапређењу привредног амбијента. У складу са препорукама [Свјетске банке], у Републици Српској покренут је једношалтерски начин регистрација предузећа, што је поједноставило оснивање и рад предузећа“.³ За прве двије године рада једношалтерског система, повећан је број регистрованих пословних субјеката за око 30%. У Иницијативи за европску стабилност, препоручено је да, ради поједностављивања регистрације предузећа, „Федерација треба само да преузме реформе усвојене у Републици Српској“.⁴ Такође, у циљу даљег спровођења свеобухватних реформи у овој области, на приједлог Владе Републике Српске, Народна скупштина Републике Српске је на 10. редовној сједници, одржаној 17. марта 2016. године, усвојила Нацрт Стратегије подстицања

¹ Европска комисија, Извјештај о напретку БиХ у 2015. години, 10. новембар 2015. године, стр. 33.

² *Id.*

³ Међународни монетарни фонд, Стручни извјештај о консултацијама по основу члана IV у 2015. години, 9. октобар 2015. године, стр. 9.

⁴ *Bosnia as Wunderkind of Doing Business, Outline of 14 steps to take*, Иницијатива за европску стабилност, 19. март 2015, стр. 13.

страних улагања у Републику Српску 2016 – 2020, са пратећим акционим планом.

9. Протеклих година, Република Српска реализовала је бројне друге економске реформе, као што су прва „гиљотина“ прописа у региону (процес у ком се укидају непотребни и компликовани прописи), процјена утицаја прописа, нови привредни судови, реформа земљишно-књижних уреда и грађевинске дозволе и нове пореске олакшице за улагања у опрему. Влада Републике Српске је у потпуности либерализовала Републику Српску за стране инвеститоре, а од 2012. године води програм бриге о страном инвеститору, у оквиру ког Република Српска и општински званичници олакшавају активности страних инвеститора.⁵

10. У оквиру реформских подстицаја инвеститорима, у фебруару ове године Народна скупштина Републике Српске је усвојила нови Закон о стечају, који би требало да омогући благовремено покретање стечајног поступка, смањи трошкове поступка, осигура већу контролу рада стечајних управника, осигура већу заштиту права повјерилаца и смањи временски период спровођења процеса.

11. Република Српска је активан учесник регионалног пројекта сертификације општина са позитивним пословним окружењем (BFC SEE) у коме учествују и Хрватска, Србија, Македонија и Црна Гора. Градови Бањалука и Бијељина, те општине Теслић и Мркоњић Град, постали су власници регионалног сертификата, а до краја априла, град Приједор обновиће постојећи сертификат. У разним фазама процеса сертификације се налази још неколико јединица локалне самоуправе из Републике Српске.

12. Република Српска наставља да ради на усклађивању својих закона и прописа са правном тековином ЕУ и правним актима Савјета Европе. Од 2007. године до данас, Република Српска већ је подвргла више од 1630 закона, подзаконских аката и општих аката овој процедури. Ово је неопходно за европске интеграције, зато што у оквиру сложене структуре успостављене Уставом БиХ, велика већина услова који се односе на усклађивање закона са правном тековином ЕУ мора бити испуњена на нивоу ентитета. Не мање важно је и то да се усклађивањем са правном тековином ЕУ и прописи Републике Српске доводе на виши ниво, чиме се промовише економски раст и други циљеви.

13. Пажњу привлачи све повољнији привредни амбијент Републике Српске. Ове године, часопис Financial Times-а Директне стране инвестиције сврстао је Приједор, трећи град по величини у Републици Српској, међу првих десет „микро европских градова будућности“. У студијама у којима се анализира привредни амбијент Републике Српске хвале се њене реформе. Чак и прије нових реформи у Републици Српској, у извјештају Свјетске банке из 2011. године „Лакоћа пословања у југоисточној Европи“, помиње се највећи град Републике Српске, Бања Лука, као један од два града у региону у којима је у највећој мјери побољшан привредни амбијент.

14. Реформе Републике Српске доприносе опоравку привреде од поплава из 2014. године и европске економске кризе. Привреда Републике Српске се шири, незапосленост пада, а плате расту. У четвртм кварталу 2015. године, што је посљедњи квартал за који постоје подаци, Република Српска је забиљежила раст БДП-а од најмање 2,8% у односу на исти квартал претходне године.

⁵ *Training Held within Foreign Investor Aftercare Program, InvestSrpska.net, 27. март 2014.*

В. Почетком године, Савјет министара БиХ тајно је усвојио измјене већ договореног механизма координације европских интеграција које нарушавају дејтонску уставну структуру.

15. У држави каква је БиХ, гдје два ентитета према Уставу уживају широку аутономију, повјерење и сарадња међу нивоима власти ентитета и БиХ је од суштинског значаја за реформу власти и приступање Европској унији. Нажалост, у јануару и фебруару 2016. године, Савјет министара БиХ упустио се у унилатералне и незаконите активности, које озбиљно нарушавају раније постигнуте резултате у изградњи консензуса и усвајање механизма координације који је нужен за приступање ЕУ. Споразум о механизму координације већ је био постигнут на свим нивоима власти у јулу 2015. године. Међутим, Савјет министара покушао је, тактиком обмане, да замијени прихваћени механизам координације новим, који озбиљно нарушава уставну структуру БиХ и подјелу надлежности. Поступци Савјета министара довели су до нове и непотребне рунде преговора. Упркос томе што је Савјет министара поступио у лошој намјери, Република Српска се нада да ће ускоро бити постигнут договор и успостављен механизам координације у складу са Уставом и дејтонском структуром.

16. Током неколико година, успостављање механизма координације у сврху приступања ЕУ било је предмет жучних преговора и препрека подношењу захтјева БиХ за чланство у ЕУ. Са становишта Устава, за успостављање механизма координације потребан је споразум између влада ентитета и Савјета министара на нивоу БиХ. Усвајање и примјена 80% мјера које се траже европским законима спада у искључиву уставну надлежност ентитета. Уважавање ове уставне и практичне стварности је суштински елемент конципирања механизма координације у складу с Уставом БиХ и дејтонском структуром, који би се у пракси заиста и могао спроводити. Овај став одражава, на примјер, Изјава БиХ, коју су потписали ентитети и Савјет министара у фебруару 2015. године. У првом пасусу Изјаве каже се да „програми институција власти на свим нивоима у Босни и Херцеговини и у складу са њиховим уставним надлежностима, обухватиће неопходне реформе за напредовање процеса приступања Босне и Херцеговине Европској унији. . . .⁶ У том погледу, Изјава позива на успостављање „ефикасног и ефективног механизма координације институција на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини у процесу приступања Европској унији“ . . .”⁷

17. Отприлике четири мјесеца након Изјаве, и недуго након што је Споразум о стабилизацији и придруживању (ССП) ступио на снагу 1. јуна 2015. године, Влада Републике Српске, Федерације БиХ и Савјет министара договорили су механизам координације, који је дужи период припремала радна група у коју су били укључени представници свих нивоа власти. У октобру 2013. године, чинило се да је питање успостављања механизма координације рада на питањима европских интеграција надомак рјешења. Највиши челници БиХ, Републике Српске и ФБиХ, уз помоћ ЕУ, постигли су висок степен сагласности. Република Српска подржала је ово рјешење; једина неријешена питања односила су се на питања које је требало ријешити у оквиру ФБиХ, а тицала су се положаја и улоге кантона. Ова преостала питања ријешена су у јулу 2015. године, а стране су усагласиле механизам координације на основу нацрта из 2013. године, сложивши се да је потребно унијети мање техничке допуне због ССП-а.

⁶ Изјава БиХ, 23. фебруар 2015, у ставу 1 (курзив додат).

⁷ *Id.* (курзив додат).

18. Међутим, почевши од 26. јануара 2016. године, обманом и незаконитим поступцима Савјет министара БиХ угрожава споразум. Без знања или сагласности Републике Српске, Савјет министара тајно усваја нови механизам координације, који је драстично другачији од услова механизма координације које су стране договориле у љето 2015. године. Четири дана касније, 30. јануара 2016. године, предсједавајући Савјета министара БиХ, у пратњи предсједника Владе Федерације БиХ, састаје се са предсједником Владе Републике Српске у Бањалуци. На крају састанка, предсједавајући Савјета министара обавјештава предсједницу Владе Републике Српске да ће јој послати допуњени нацрт механизма координације и тражи да нацрт анализира и достави коментаре. Република Српска је сматрала, на основу споразума постигнутог неколико мјесеци раније, да ће нацрт садржавати само мање техничке измјене о којима је било ријечи.

19. Након анализе новог нацрта, Република Српска је, у запрепаштењу, схватила да је Савјет министара драстично промијенио механизам координације око ког су се стране већ сагласиле након компликованих преговора. На састанку са предсједником Владе Републике Српске, предсједавајући Савјета министара није поменуо те широке промјене. Ове промјене су супротне дејтонској структури и Уставу БиХ и у великој мјери шкоде Републици Српској. Република Српска је доставила коментаре Савјету министара 8. фебруара 2016. године, у којима је изразила снажно противљење новом нацрту.

20. На њено даље запрепашћење, Влада Републике Српске сазнаје 10. фебруара 2016. године да је Савјет министара у Службеном гласнику БиХ бр. 8/16 од 9. фебруара 2016. године објавио нови нацрт који је предсједавајући дао Републици Српској недуго након састанка 30. јануара, а да при том уопште нису узети у обзир коментари Републике Српске. Још више је за осуду то што је тек тада Република Српска сазнала да је 26. јануара 2016. године - четири дана прије састанка у Бањалуци - Савјет министара тајно усвојио нови нацрт без икаквих консултација са Републиком Српском или објављивања те одлуке. Предсједавајући Савјета министара је преваром сакрио ову информацију од предсједника Владе Републике Српске на састанку 30. јануара и представио документ о механизму координације као нацрт на који треба дати коментаре, а Савјет министара је, у ствари, четири дана раније већ усвојио завршни документ. Укратко, представљање „новог нацрта“ и тражење коментара нису били ништа друго до политичка шарада.

21. Република Српска је одмах изразила снажно противљење незаконитим поступцима Савјета министара БиХ у вези са новим механизмом координације, и са становишта процедуре и са становишта суштине. Процедурално, Савјет министара није имао правни основ да усвоји механизам координације без сагласности ентитета. Поступак Савјета министара супротан је и Изјави и увреда је за године исцрпних техничких преговора које је, у доброј намјери, водила Република Српска са Савјетом министара и Федерацијом. Република Српска снажно се противи обманама којима је Савјет министара прибјегао тајно усвојивши нови нацрт, али и на састанку одржаном са предсједником Владе Републике Српске 30. јануара и касније. Ови поступци озбиљно нарушавају повјерење и сарадњу, који су нужни за успјешно напредовање на путу приступања ЕУ и генерално реформи.

22. Суштински, нови спорни механизам координације озбиљно нарушава дејтонску структуру и Устав БиХ на начин који је правно и политички штетан по Републику Српску и практично нефункционалан. Као таквог, Република Српска га не може прихватити. Новим нацртом искључена су одређена, претходно договорена тијела,

трансформисана друга координациона тијела и уведена нова. Исто тако, промијењене су битне процедуре и гаранције чији је циљ био промовисање сарадње и заштита уставних права свих страна. Резултат ових фундаменталних измјена је покушај преноса великог броја кључних овлашћења на Савјет министара на рачун ентитетских и кантоналних влада. На примјер: документом се Савјету министара даје право да једногласно донесе пословник и широк спектар одлука које су обавезујуће за све нивое власти у БиХ упркос томе што, према Уставу, нема такво овлашћење. Док се, према ранијем механизму координације, који су стране договориле 2015. године, поштују уставне надлежности Савјета министара БиХ и ентитета, како су дате у Уставу БиХ, нови механизам занемарује уставне надлежности. Овај механизам је у оштрој супротности са уставном подјелом надлежности и одваја доношење одлука од органа који морају финансирати и спроводити дате одлуке.

23. Република Српска је с правом одбила незаконит покушај Савјета министара БиХ да избаци из колосијека претходно договорени механизам координације и обманом уведе механизам супротан Уставу БиХ, који би био нефункционалан. Упркос поступцима Савјета министара у лошој намјери, Влада Републике Српске у свом је одговору поступила у доброј намјери и Савјету министара БиХ дала прилику да коригује своје поступке. Драган Човић, хрватски члан и предсједавајући Предсједништва БиХ, оцијенио је реакцију Републике Српске на нови механизам као „коректну и прихватљиву“ и навео да сматра да ће званичници постићи договор на свим нивоима.⁸ У фебруару и марту 2016. године, Република Српска је са званичницима из Савјета министара и Федерације учествовала у радним групама које су радиле на рјешавању овог питања. Дана 21. марта 2016. године, предсједница Владе Републике Српске састала се са предсједавајућим Савјета министара и предсједником Владе Федерације БиХ. Прије тог састанка, предсједница Владе Републике Српске објаснила је да се механизам координације, који је једнострано усвојио Савјет министара, драстично разликује од механизма координације који је договорен прошле године и нагласила да механизам мора бити у складу са подјелом надлежности из Устава БиХ.⁹ Поред тога, изјавила је:

Европски пут захтијева адекватну координацију, корелацију и интеракцију различитих нивоа власти са различитим нивоима ауторитета у процесу европских интеграција. . . . У овој земљи, нећемо бјежати од приче зване консензус зато што ова земља и њен мир почивају на овој круцијалној ријечи. . . . Моја је дужност као предсједника Владе Републике Српске да поступах у складу са Уставом и поштујем закон.¹⁰

24. Као резултат састанка, договорена су многа битна питања у вези са механизмом координације, а преостала питања рјешаваће радна група, коју чине представници свих нивоа власти у БиХ. Радна група је успјешно ријешила одређена питања и припремила неколико модалитета за рјешавање других питања која у догледно вријеме треба да буду

⁸ Човић: *Прихватљиве примједбе из Републике Српске на механизам координације*, ОСЛОБОЂЕЊЕ, 26. феб. 2016.

⁹ *Премијери Цивијановић и Никшић разговарали о механизму координације*, Влада Републике Српске, 21. март 2016.

¹⁰ *Id.*

усаглашена на политичком нивоу.

С. Резултати пописа становништва у БиХ морају бити објављени у складу са законом.

25. Попис становништва у БиХ је већ годинама спорно политичко питање. Бошњачки лидери успјешно су блокирали нови попис становништва све до 2013. године. Бошњачки лидери коначно су пристали на попис под притисцима Европске уније у склопу приступног процеса. Главни разлог противљења је страховање Бошњака од резултата пописа у смислу данашњег националног састава територија које су током рата биле под бошњачком контролом и предратног састава тих територија.

26. Европска унија навела је објављивање резултата пописа из 2013. године као услов да би захтјев БиХ за чланство у ЕУ био кредибилан. Објављивање резултата пописа нарочито је хитно зато што Закон о попису становништва у БиХ налаже објављивање до 1. јула 2016. године.

27. Иако је објављивање резултата пописа ургентно питање, методологија израчунавања података мора бити у складу са Законом о попису. Нажалост, бошњачки лидери настоје, у политичке сврхе, да манипулишу подацима из пописа супротно Закону о попису. Не могу се објавити резултати пописа становништва до којих се дошло погрешном методологијом, којом је повећан број резидената супротно Закону о попису. Не смију се рачунати неважећи подаци нити се нерезиденти смију водити као резиденти - или обрнуто - зарад политичких циљева било које етничке групе. Двадесет година од окончања сукоба, неопходно је да Бошњаци сарађују на основу чињеница у погледу броја становника и њихове локације у свим дијеловима БиХ. Циљ методологије пописа мора бити утврђивање чињеница, како то налаже закон.

28. Република Српска наставиће да одбија покушаје манипулације подацима у политичке сврхе. Попис мора бити инструмент економског и социјалног планирања, а не политичко оружје.

II. Судске и тужилачке институције БиХ морају бити реформисане.

A. Тужилаштво БиХ наставља са дискриминацијом српских жртава ратних злочина.

29. Правда, људска права и помирење налажу да се ратни злочини казне без обзира на етничку групу или политичке везе починилаца и жртава. Међутим, након више од 10 година од када је Суд БиХ почео да процесуира предмете ратног злочина, правосуђе БиХ наставља са дискриминацијом српских жртава ратних злочина. Штавише, постоје индикације да се овај дугогодишњи образац предубјеђења погоршава. Дискриминација српских жртава ускраћује Србима равноправност пред законом, на коју имају право по основу Протокола 12. Европске конвенције о људским правима. Исто тако, успорава помирење.

30. Међународна кризна група критиковала је Тужилаштво БиХ због непроцесуирања неких од најужаснијих ратних злочина над Србима. Чак је и замјеник шефа америчке мисије Николас М. Хил 2015. године примијетио да се „генерално сматра да је главни тужилац под великим утицајем бошњачких политичких снага“ и да постоје

„притужбе да тужилаштво има превише тврдокорних сљедбеника СДА“.¹¹ Један бивши међународни савјетник у Тужилаштву БиХ рекао је, 2012. године, да многи тужиоци оклијевају када је ријеч о процесуирању Бошњака за злочине против Срба и да такве предмете не прате енергично. Ово непоступање огледа се у резултатима рада Тужилаштва БиХ.

31. У великом броју случајева прошло је и више година од обустављања истраге за одређена пријављена лица или поједина кривична дјела ратног злочина над Србима и подношења Притужбе од стране Министарства унутрашњих послова Републике Српске, али до сада се Главни тужилац БиХ није одредио нити донио одлуку. Из наведеног се може закључити да се одуговлачи и односи драгоцјено вријеме у процесуирању ових кривичних дјела. Такође треба напоменути да је Тужилаштво БиХ зауставило процесуирање одређеног броја легитимних предмета ратног злочина, о којима је званичан извјештај сачинило Министарство унутрашњих предмета Републике Српске. Уз то, истраге ратних злочина које су починила бројна лица разбијене су у више предмета који су пренесени у надлежност окружних и кантоналних тужилаштава иако се ради о истим радњама извршења и истим догађајима. Ова пракса Тужилаштва БиХ доводи у неповољан положај жртве и свједоке у овим предметима, јер се иста лица позивају да свједоче о истим стварима више пута у различитим тужилаштвима и полицијским агенцијама. Све то доводи до незадовољства и замора свједока и жртава у кривичном поступку који одустају од свједочења.

32. Поступајући по наредбама Тужилаштва БиХ, када су у питању предмети и истраге које се воде за злочине почињене над српским народом, често долази до промјена поступајућих тужилаца, што даље успорава поступак, пошто је новом тужиоцу потребно одређено вријеме да се упозна са предметом.

33. У студији коју су спровели демографи Међународног кривичног суда за бившу Југославију (МКСЈ) процјењује се да је у рату погинуло 7,480 српских цивила. Упркос на хиљаде у рату убијених српских цивила, у свом цјелокупном историјату постојања, Тужилаштво БиХ је издејствовало правоснажну осуђујућу пресуду против свега 13 Бошњака за ратне злочине против српских цивила. Поређења ради, издејствовало је 93 осуђујућих пресуда против Срба за ратне злочине против бошњачких цивила.

1. Најновије оптужнице показују да је дискриминација све гора.

34. Неки Бошњаци наводе да Тужилаштво БиХ однедавно настоји да покаже да није пристрасно против Срба. Међутим, статистички подаци показују да се дискриминација Срба, у ствари, погоршава. На примјер: од почетка 2015. године, мање од 21% нових оптужница односи се на злочине који су почињени, макар дјелимично, над Србима. Поређења ради: више од 77% оптужница у овом периоду односи се на дјела почињена, дјелимично, против Бошњака, а 50% на злочине који су почињени, дјелимично, над Хрватима. Ови подаци су још драстичнији када се ради о српским жртвама за период прије 2015. године.

¹¹ Nicholas M. Hill, Moving Beyond Narrow-Minded Politics, МРЕЖА ЗА ИЗГРАДЊУ МИРА, 8. јули 2015.

2. Бошњачке стране се третирају као да уживају имунитет од оптужница за злочине против човјечности.

35. Један од начина на који се у правосуђу БиХ одвија дискриминација је давање имунитета бошњачким борбеним снагама у погледу злочина против човјечности. Ово је нарочито битно зато што, према пракси Суда БиХ, запријеђена казна за злочин против човјечности је казна затвора до 45 година, док је запријеђена казна за друге ратне злочине казна затвора до 20 година. Од 235 оптужница за ратне злочине против човјечности које су потврђене пред Судом БиХ, *све осим осам* су за кривична дјела наводно почињена против Бошњака. Од 235 оптужница за злочине против човјечности, ниједна није подигнута против припадника Армије Републике БиХ (АРБиХ) нити било којих других бошњачких снага које су учествовале у борбама. Пошто Тужилаштво БиХ одбија да припаднике бошњачких борбених страна оптужи за злочине против човјечности, *de facto* постоји двоструки правосудни систем за ратне злочине - један за припаднике српских и хрватских борбених снага, који могу бити осуђени и до 45 година затвора, и припаднике бошњачких борбених снага, чије су казне ограничене на 20 година.

3. Примјери пропуста Тужилаштва БиХ да затражи правду за српске жртве ратних злочина.

36. Постоје многи примјери предубјеђења Тужилаштва БиХ против српских жртава ратних злочина – нарочито оних који су починили Бошњаци. Овдје укратко дајемо свега неколико:

- Тужилаштво БиХ није процесуирало команданта 5. корпуса Армије БиХ, Атифа Дудаковића, за низ тешких ратних злочина, упркос великом броју доказа против њега и ранијих обећања Тужилаштва да ће оптужница бити подигнута. Међу многим инкриминишућим доказима против Дудаковића, налазе се и снимци који приказују Дудаковића како наређује да се српски затвореници погубе и српска села спале. Бивши припадник Дудаковићевог 5. корпуса пристао је да свједочи о организованом покољу групе од 24 до 28 српских цивила старости од 40 до 60 година испред мотела у Босанском Петровцу.
- Тужилаштво БиХ није затражило правду за 33 српска цивила у селу Чемерно, која су убили припадници Армије Републике БиХ, укључујући жене, дјецу и старе. Прије девет година, Министарство унутрашњих послова Републике Српске доставило је Тужилаштву БиХ допуњени кривични извјештај о звјерствима у Чемерну, уз пропратне доказе против конкретних лица, али Тужилаштво није подигло ниједну оптужницу. У јуну 2015. године, часопис *TV Justice* Балканске мреже за истраживачко новинарство писао је о масакру у Чемерну и непроцесуирању починилаца.
- Тужилаштво БиХ никога није привело правди због масакрирања српских цивила у селу Брадина 1992. године. У том нападу, убијена су 54 српска цивила, од којих је 26 закопано у јаму која је ископана у порти Цркве успења пресвете Богородице. Већина преживјелих одведени су у логоре, већином у логор Челебић, гдје су 22 интернирца умрла.
- Тужилаштво БиХ никога није привело правди за масакр на Никољдан, 19. децембра 1992. године, када је у Јошаници убијено 56 српских цивила. Нико није

приведен правди упркос чињеници да су власти Републике Српске у својим извјештајима из 2001. и 2005. године идентификовале починиоце.

- Институције правосуђа БиХ такође одбијају да истраже доказе који истакнутог члана СДА повезују са ратним злочинима која је починио одред Ел Муцахид. Мирсад Кебо, бивши потпредсједник Федерације БиХ и бивши члан бошњачке странке СДА, недавно је доставио Тужилаштву БиХ 8.000 страница доказа о ратним злочинима против Срба. Материјал које је Кебо доставио укључује и доказе да је предсједавајући Представничког дома БиХ и потпредсједник СДА, Шефик Џаферовић, био саучесник у звјерствима одреда Ел Муцахид.
- Неки Бошњаци наводе да је дуго одлагана оптужница против Насера Орића, која је подигнута прошле године, само настојање Тужилаштво БиХ да покаже да није пристрасно против Срба. Међутим, оптужбе против Орића представљају само мали дио злочина за које је вјеродостојно оптужен, а СДА и даље настоји да га заштити од било које судске мјере. Непуна три дана након што је суђење Орићу коначно почело, министар за борачка питања Федерације, Салко Букваревић, члан СДА, именовао је Орића на мјесто савјетника упркос - или можда управо због - чињенице да се Орићу суди за ратне злочине.

4. Критике на рачун рада Тужилаштва БиХ све су гласније.

37. Све више расте узнемиреност у БиХ и изван ње због резултата Тужилаштва БиХ у процесуирању ратних злочина. У интервјуу из октобра 2015. године, главни тужилац Међународног кривичног суда за бившу Југославију оптужио је Тужилаштво БиХ да у довољној мјери не процесуира ратне злочине, рекавши да „није увијек увјерен да су сви [тужиоци] определијелени за напредовање рада на предметима ратног злочина“.¹² У октобру је Балканска мрежа за истраживачко новинарство (BIRN) извјестила да се БиХ нашла пред "одсуством политичке подршке за процесуирање високопозиционираних починилаца [ратних злочина] и очигледним непостојањем спремности тужилаца да против њих подигну оптужницу".¹³ Према BIRN-у, министар правосуђа БиХ је "рекао да је процесуирање предмета који ће, у каснијој фази, бити пренесени на ентитетске органе правосуђа, губљење времена".¹⁴

38. Анализом, коју је мјесеца јануара 2016. године урадило надзорно тијело које прати спровођење Стратегије БиХ за рад на предметима ратних злочина, утврђено је да правосуђе БиХ није ни близу томе да испоштује рок, постављен за децембар 2015. године, за завршетак рада на најсложенијим предметима ратног злочина.¹⁵ У анализи је утврђено да Тужилаштво БиХ још увијек ради на 346 најсложенијих предмета.¹⁶ Тужилаштво БиХ критикује се због неуступања већег броја предмета ентитетским судовима.¹⁷

¹² Денис Џидић, *Brammertz Warns Bosnia Prosecution on Looming Deadline*, BIRN, 8. октобар 2015.

¹³ Марија Таусан, *War Crimes Case Backlog Overwhelms Bosnia*, BIRN, 23. октобар 2015.

¹⁴ *Id.*

¹⁵ *Bosnian War Crimes Case Strategy 'Failing'*, BIRN, 29. јануар 2016.

¹⁶ *Id.*

¹⁷ *Id.*

39. Раније ове године, британски судија Џоана Корнер, испред Организације за европску безбједност и сарадњу (ОЕБС), почела је да ради на анализи рада Тужилаштва БиХ на предметима ратног злочина. Међутим, Тужилаштво БиХ одбило је да судији Корнер омогући приступ истрагама у сврхе анализе.¹⁸ Овим је погоршана репутација правосуђа БиХ у смислу јавности рада.

В. Структурисани дијалог

1. Наставак учешћа Републике Српске у структурисаном дијалогу

40. Од 2011. године, Влада Републике Српске залаже се за реформу правосуђа БиХ у оквиру структурисаног дијалога са Европском унијом, али напредак се у овом извјештајном периоду одвијао споро зато што се неки бошњачки званичници енергично противе нужним реформама.

41. У другој половини 2015. године, примијећени су знаци напретка. Дана 13. јула 2015. године, учесници структурисаног дијалога договорили су промјену формата, чиме су сједнице структурисаног дијалога ограничене на званичнике ЕУ, експерте и министре правде БиХ, Републике Српске, Федерације и предсједавајућег Правосудне комисије Дистрикта Брчко, уз шире учешће учесника који су ангажовани у радним група које помажу доносиоцима одлука у оквиру структурисаног дијалога.¹⁹ Након ове промјене, у мјесецу септембру, учесници структурисаног дијалог потписали су протокол којим је утврђен оквир одређених, пријекотребних реформи у правосуђу. Међу битним реформама предвиђеним протоколом налазе се измјене закона о Суду и Тужилаштву БиХ, Кривичног закона и Закона о Високом судском и тужилачком савјету.

42. Међутим, од потписивања Протокола до данас, бошњачки лидери раде на томе да спријече даљи напредак. Као одговор на Протокол, Суд БиХ, под вођством Бошњака, покушао је договорене реформе скренути са колосијека. Кључан елемент реформи предвиђених Протоколом је укидање произвољног проширења сопствене надлежности од стране Суда БиХ, за које су експерти и званичници ЕУ јасно и у неколико наврата рекли да је супротно стандардима Европске уније. Упркос сагласности међу министрима правде БиХ, Федерације, Републике Српске и предсједавајућег Правосудне комисије Дистрикта Брчко, као и ЕУ, да пракса проширивања надлежности Суда БиХ мора бити реформисана, томе се противе бошњачки званичници. Говорећи о овој реформи, бошњачки предсједник Суда, Медцида Креско, рекла је: „То се не смије дозволити“.²⁰ Судија Креско и остали учесници из институција БиХ и даље осуђују реформска настојања. Упркос овим поступцима, Република Српска наставља да у доброј намјери учествује у структурисаном дијалогу и нада се да ће ускоро бити постигнут договор о кључним реформама, посебно о новом нацрту закона о судовима БиХ. Изабрани званичници на свим нивоима власти у БиХ, уз помоћ Европске уније, треба да се залажу за реформе без обзира на бошњачка уплитања.

¹⁸ Денис Џидић, *Bosnian Judiciary Closes War Crimes Files to OSCE*, BIRN, 4. септембар 2015.

¹⁹ Чланови ВСТС, Суда БиХ, Тужилаштва БиХ и други званичници не учествују у структурисаном дијалогу, али могу да учествују у радним групама на захтјев чланова структурисаног дијалога, гдје могу да дају своје мишљење; међутим, немају надлежност одлучивања.

²⁰ Денис Џидић, *Justice Reforms Fail to Halt Bosnian Serb Referendum*, BIRN, 14 септембар 2015.

2. Одгађање референдума

43. Прошле године Народна скупштина Републике Српске одобрила је референдум како би својим грађанима дала могућност да изразе мишљење о законима које им је наметнуо високи представник, укључујући законе којима су формирани Суд и Тужилаштво БиХ. Међутим, СДС и друге опозиционе политичке странке у Републици Српској нису подржале референдум. Због тога је референдум у фебруару 2016. године одгођен. Иако је референдум одгођен, Република Српска и даље има пуно право, на основу Дејтонског споразума и других важећих закона, да одржи референдум у будућем времену уколико напори на реформи правосуђа буду и даље блокирани. У међувремену, Република Српска предано ради на реформи институција правосуђа на нивоу БиХ у оквиру структурисаног дијалога, о чему је већ било ријечи.

С. Нужна реформа Уставног суда БиХ

44. Одлука Уставног суда БиХ из новембра 2015. године, према којој је Републици Српској забрањено да слави дан свог оснивања, наглашава озбиљну потребу за реформисањем Уставног суда са циљем враћања владавине права и повјерења између конститутивних народа БиХ. И овај пут су три стране судије стале уз двојицу бошњачких судија и надгласале већину судија из БиХ (два Србина и два Хрвата) на политичким, а не правним основама. Овај поступак покренуо је један од раздорнички најнастројенијих и најмоћнијих бошњачких политичара. Нажалост, ово није изолован инцидент, него наставак дугогодишњег обрасца дјеловања Суда као политичког инструмента бошњачких странака и високог представника. Вријеме је да се оконча учешће страних судија у Суду, што је, према Уставу БиХ, требало да се деси прије 15 година.

1. Закон не подржава већинску одлуку Уставног суда БиХ о Дану Републике.

45. Тројица страних и двојица бошњачких судија сматрају да обиљежавање 9. јануара, дана оснивања Републике Српске, као јавног празника представља дискриминацију припадника несрпских народа; међутим, ова одлука нема правно утемељен основ. Закључак Суда да дискриминација почива на чињеници да је 9. јануар, поред тога што је дан оснивања Републике Српске, према српском православном календару, истовремено и слава Светог Стефана. Такво образложење игнорисало би релевантно право и праксу готово свих европских држава.

46. Прво: Дан Републике није вјерски празник. Тај дан обиљежава се оснивање Републике Српске, а не Свети Стефан. Чињеница да је Република Српска основана дана 9. јануара, када се слави и Свети Стефан, представља случајност и нема значаја. Сваки дан у години слави се најмање један светац. Слава Светог Стефана је само једна од неколико стотина слава и није државни празник у Србији.

47. Штавише, чак и да је Дан Републике заиста вјерски празник, тешко да би га то квалификовало као противправну дискриминацију. Ако би се хришћански празници сматрали дискриминаторним, већина државних празника у Европи била би избрисана са календара. Божић је, на примјер, државни празник у све и једној европској држави. Дан Светог Стефана обиљежава се као државни празник у најмање 22 европске земље, под називом Дан Светог Стефана, Дан даровања или други дан по Божићу.

48. Аустрија, родна земља високог представника Инцка, слави ништа мање него десет хришћанских празника као државни празник, укључујући дан Светог Стефана. Тројица страних судија Уставног суда, који су гласали за забрану Дана Републике, долазе из европских земаља у којима се неколико хришћанских празника обиљежава као државни празник. На примјер: родна покрајина судије Констанца Гревер из Њемачке, Баден Виртемберг, обиљежава девет хришћанских празника као државне празнике, укључујући Дан Светог Стефана. Њемачка, као и већина европских држава, нема државне празнике на дане важних празника исламских и других нехришћанских вјероисповијести.

49. Схватање да су вјерски празници дискриминаторни нема упориште у европском праву. Како је наведено у једној студији Европског парламента из 2013. године: „Неколико уставних судова, рјешавајући наводно дискриминаторски карактер правила којима се недјеља и најважнији празници хришћанства проглашавају државним празницима, одбацили су ове предмете сматрајући да избор законодавца као такав није нерационалан с обзиром на вјерску и историјску традицију друштва и чињеницу да су ови празници, временом, попримили секуларно значење“.²¹

50. У заједничкој изјави од 29. новембра 2015. године (у прилогу овог Извјештаја), високи званичници Републике Српске, и на нивоу БиХ и на нивоу ентитета – који представљају све највеће политичке стране у Републици Српској – осудили су одлуку Уставног суда БиХ, затражили усвајање закона на нивоу БиХ са циљем реформе Уставног суда у року од 120 дана и позвали на референдум о том питању.²² Заједничку изјаву потписали су предсједници СНСД-а, ПДП-а, ДНС-а, СДС-а и НДП-а, предсједник Републике Српске, Милорад Додик, предсједница Владе Републике Српске, Жељка Цвијановић, предсједник Народне скупштине Републике Српске, Недељко Чубриловић, предсједавајући Вијећа народа Републике Српске, Нада Тешановић, члан Предсједништва БиХ из Републике Српске, Младен Иванић, замјеник предсједавајућег Представничког дома БиХ, Младен Босић, предсједавајући Дома народа БиХ, Огњен Тадић и замјеник предсједавајућег Савјета министара БиХ, Мирко Шаровић.

2. Уставни суд БиХ нема легитимитет.

51. Најбитнији елемент сваког суда који врши судску ревизију је легитимитет у јавности. Без тог легитимитета, јавност неће прихватити судске одлуке којима се поништава закон који су донијеле демократски изабране институције. Уставни суд БиХ имаће дефицит легитимитета све док се у његовом саставу налазе судије које - поред тога што немају демократски легитимитет - нису чак ни држављани БиХ нити говоре језике земље. Што је још горе, нису их ни именовале институције БиХ.

52. Дефицит легитимитета Уставног суда повећава и савез између блока три стране судије и двојице судија из реда Бошњака, који често надгласавају већину држављана БиХ у Суду. Судија Констанца Грев, један од страних судија Уставног суда БиХ, констатовала је да "група међународних судија у савезу са једном етничком групом може

²¹ *Religious practice and observance in the EU member states (Вјерска пракса и поштовање у државама чланицама ЕУ)*, Генерална дирекција Европског парламента за интерне политике, 2013, стр. 13.

²² Заједничка изјава политичких лидера Републике Српске о Одлуци Уставног суда БиХ од 29. новембра 2016. године

надгласати преостале двије".²³ Етничка група у савезу са страним судијама су Бошњаци. Како недавно пише *Balkan Insight*, „три гласа страних судија, заједно са гласовима два Бошњака, често су била одлучна, при чему су надгласавана двојица судија из реда Срба и двојица судија из реда Хрвата“.²⁴

53. Савез између страних и бошњачких судија резултирао је великим бројем најлошије образложених одлука Уставног суда, које су усвојене без обзира на приговоре четири судије из реда Хрвата и Срба. Одлука Уставног суда о Дану Републике је само последњи примјер савеза страних и бошњачких судија, који су Суд претворили у политички инструмент бошњачких странака.

54. Други истакнут примјер је одлука Суда, донесена гласовима 5 : 4, којом је подржано оснивање Суда БиХ од стране високог представника, упркос очигледној неуставности суда. Како Кризна група каже у скорашњем извјештају, „Дејтон је питања правосуђа додијелио ентитетима, осим државног Уставног суда“.²⁵ Четворица од шест судија из БиХ с правом су утврдили да је закон неуставан. Закон је подржан само зато што су три стране судије гласале као блок, заједно са двојицом бошњачких судија, са циљем да заштите креацију високог представника.

55. Међународна кризна група објашњава: "Уставни суд БиХ упорно налаже Републици Српској да измијени свој устав и поред противљења обојице српских (а често и хрватских) судија . . ."²⁶

56. Легитимитет Уставног суда такође подрива одсуство независности страних судија од високог представника. Један од тих судија који је гласао за стварање Суда БиХ од стране високог представника, аустријски професор Јозеф Марко, касније је писао да је постојала "прећутна сагласност између Суда и високог представника да Суд . . . увијек потврђује меритум његових закона . . ."²⁷ У једној студији Уставног суда из 2010. године, каже се да је „уобичајена пракса“ Уставног суда да „тражи мишљење високог представника прије доношења одлуке“.²⁸

57. Можда је најјаснији примјер продорног уплитања високог представника у рад Уставног суда његова одлука да Суд не смије ни на који начин оспорити ниједну његову одлуку. Након што је Уставни суд у својој одлуци из 2006. године, истакао да појединци морају имати прилику на жалбу против вансудских казни донесених одлуком високог представника, високи представник одговорио је одлуком којом је поништио одлуку Суда. Одлука, коју високи представник никада није повукао, такође забрањује сваки поступак

²³ Constance Grewe и Michael Riegner, *Internationalized Constitutionalism in Ethnically Divided Societies: Bosnia-Herzegovina and Kosovo Compared* (Интернационализовани конституционализам у национално подијељеним друштвима: поређење БиХ и Косова), MAX PLANCK YEARBOOK OF UNITED NATIONS LAW, Vol. 15, стр. 42.

²⁴ Rodolfo Toe, *Bosnian Croats, Serbs Unite Against Foreign Judges* (Босански Хрвати и Срби уједињени против страних судија), BALKAN INSIGHT, 2. децембар 2015.

²⁵ Међународна кризна група, *Будућност БиХ*, 10. јули 2014, стр. 27.

²⁶ Међународна кризна група, *Шта жели Република Српска?* 6. октобар 2011, стр. 16.

²⁷ JOSEPH MARKO, FIVE YEARS OF CONSTITUTIONAL JURISPRUDENCE IN BOSNIA AND HERZEGOVINA, *European Diversity and Autonomy Papers* (јули 2004), стр. 17 и 18 (курзив додат).

²⁸ Christian Steiner и Недим Адемовић, *Коментари на Устав БиХ* (2010), стр. 821.

пред Уставним или било којим судом којим се „на било који начин оспорава било која одлука високог представника“.²⁹

58. Не тако давно, у октобру 2015. године, високи представник отишао је толико далеко да је прогласио себе, а не суд, врховним тумачем Устава.

59. Дослух између високог представника и страних судија учинио је Уставни суд политичким тијелом које подржава одлуке и политике високог представника. Бошњачке и стране судије често гласају као блок и тако надгласавају српске и хрватске судије. Пошто одлуке и политике високог представника фаворизују бошњачке интересе, Суд је постао инструмент заштите њихових интереса на штрб других конститутивних народа.

60. Након одлуке Уставног суда о Дану Републике, високи представник је јавно бранио улогу страних судија у Уставном суду, што не изненађује с обзиром на њихову сервилност његовој функцији.

61. Дефицит легитимитета Уставног суда, нарочито код српског и хрватског народа, један је од разлога зашто многе његове одлуке никада нису спроведене. У последњем извјештају Савјету безбједности Уједињених нација, високи представник жали се на оно што назива „упорним неспровођењем, од стране институција на различитим нивоима Босне и Херцеговине, бројних ранијих одлука Уставног суда БиХ“. Најочигледнији примјер је одлука Уставног суда из 2010. године којом је изборни систем за град Мостар проглашен неуставним, а која тек треба да се спроведе.

62. Присуство страних судија у Уставном суду је увреда за суверенитет БиХ. Чак и актуелни страни судија Грев признаје да се „присуство страних судија може сматрати уплитањем у унутрашње послове“ или „покушајем супервизије“.³⁰ Овдје је управо то у питању.

3. Сви лидери у Републици Српској на нивоу ентитета и БиХ изразили су подршку укидању страних судија.

63. Ниједна друга суверена земља у свијету нема мјеста у свом уставном суду резервисана за стране судије, а камоли судије које је именовао страни суд без услова пристанка дате земље. Стране судије биле су привремена мјера, чија сврха никада није била дугорочна. Дакле, Устав БиХ даје овлашћење Парламентарној скупштини да донесе нови закон којим би стране судије замијениле након истека петогодишњег периода од дана њиховог првог именовања, односно 1996. године.³¹

64. У заједничкој изјави лидера из Републике Српске од 29. новембра 2015. године, коју су, поред осталих, потписали предсједница Владе Републике Српске, члан Предсједништва БиХ из Републике Српске и замјеник предсједавајућег Савјета

²⁹ Канцеларија високог представника (ОХР), Наредба о спровођењу Одлуке Уставног суда БиХ у апелацији Милорада Билбије и др. бр. АП-953/05, 23. март 2007. (курзив додат).

³⁰ Constance Grewe и Michael Riegner, *Internationalized Constitutionalism in Ethnically Divided Societies: Bosnia-Herzegovina and Kosovo Compared* (Интернационализовани конституционализам у национално подијељеним друштвима: поређење БиХ и Косова), MAX PLANCK YEARBOOK OF UNITED NATIONS LAW, Vol. 15, стр. 41.

³¹ Устав БиХ, члан VI(1)(d).

министра БиХ, захтијева се да БиХ усвоји закон којим ће се реформисати Уставни суд, укључујући и укидање страних судија.

65. Све српске и хрватске политичке странке у БиХ уједињене су у подршци замјене страних судија Уставног суда БиХ држављанима БиХ.³² Као што је предсједавајући Хрватског народног сабора, који представља све хрватске странке, недавно рекао, "двадесет година након рата, грађани Босне спремни су да преузму пуну контролу над овим судом". Нажалост, водећа бошњачка странка одбија реформу Уставног суда и доношење новог закона зато што не жели да раскине савез Бошњака и страних чланова Суда који га контролишу.

66. У овом дијелу осврнули смо се на три дугогодишња и системска проблема у судским и тужилачким институцијама на нивоу БиХ, који подривају стабилност и одрживост БиХ. Отклањање ових неправилности посебно је значајно зато што свака од њих понаособ показује дубоко укоријењену праксу дискриминације Срба и Хрвата као конститутивних народа. Ова дискриминација је погубна по стабилност БиХ и постизање консензуса о реформи власти у БиХ. Када таква дискриминација ужива подршку моћних елемената међународне заједнице, одрживост БиХ је додатно доведена у питање. Ови проблеми су: стално одбијање Бошњака да истраже и процесуирају ратне злочине почињене над српским и хрватским жртвама; Одбијање Бошњака да прихвате реформу Закона о Суду БиХ како би се избјегло произвољно и политички усмјерено преузимање надлежности од стране Суда БиХ и Тужилаштва БиХ над кривичним правом ентитета и присуство страних судија под политичким утицајем у Уставном суду. Недавна одлука Европског суда за људска права наглашава злоупотребе у процеусирању ратних злочина у БиХ. Препоруке Европске уније подржавају потребу реформе проширене кривичне надлежности Суда БиХ. Аберација, у поређењу са свим другим европским државама, у облику постојања страних судија у Уставном суду, очигледна је.

III. Институције правосуђа БиХ злоупотребљавају своја овлашћења и подржавају одређене политичке странке.

67. У овом дијелу говоримо о још једном, опасном пропусту правосуђа БиХ: злоупотреби тужилачких овлашћења од стране политичких странака за напад на политичке ривале. Овај облик злоупотребе представља озбиљну и непосредну пријетњу по поштовање владавине права и безбједност и сигурност грађана у цијелој БиХ. Главни тужилац, који увелико злоупотребљава своја законска овлашћења, ангажован је у кампањи напада на политичку конкуренцију и непријатеље СДА и СДС-а. Нажалост, умјесто да настоји да контролише тужилачке злоупотребе, Суд БиХ онима који изражавају легитимну критику пријети законским санкцијама. Битан разлог из ког се бошњачки лидери противе реформи правосуђа БиХ у оквиру структурисаног дијалога, нарочито реформи праксе Суда БиХ да проширује своју кривичну надлежност, је тај што би ове реформе (које подржава и ЕУ) онемогућиле злоупотребу тужилачких овлашћења у политичке сврхе. До сада, Високо судско и тужилачко вијеће БиХ није се огласило, умјесто да испуни своју обавезу и предузме дисциплинске мјере против ових незаконитих поступака тужилаца и судија.

68. У више наврата вођене су, у политичке сврхе, истраге против посланика

³² Rodolfo Toe, *Bosnian Croats, Serbs Unite Against Foreign Judges* (Босански Хрвати и Срби уједињени против страних судија, BALKAN INSIGHT, 2. децембар 2015.

Парламентарне скупштине БиХ у вези са доношењем одлука из надлежности наведеног парламентарног тијела (нпр. истрага због неизвршења Одлуке Уставног суда у вези са Законом о јединственом матичном броју, истрага у вези са неспровођењем Одлуке Европског суда за људска права у случају „Сејдић и Финци“, истрага у вези са посљедњим пописом становништва у БиХ, истрага о ратификацији Уговора о граници између БиХ и Црне Горе, истрага о резултатима гласања о одлуци о радно-правном статусу члана Парламентарне скупштине). Све поменуте истраге су вођене са циљем вршења притиска на законодавно тијело у циљу доношења одлука које заговарају најјаче бошњачке странке.

А. Сумњивим оптужбама директор СИПА-е присиљен је да да оставку и то након што је СИПА ухапсила моћне бошњачке политичаре.

69. Дана 19. јула 2013. године, Државна агенција за истраге и заштиту (СИПА) ухапсила је Шемсудина Мехмедовића, посланика у Парламентарној скупштини БиХ и потпредседника СДА, због ратних злочина против цивила српске националности. Од хапшења Мехмедовића, Тужилаштво БиХ, уз помоћ Суда БиХ, користи кривичноправни систем као оружје за напад и смјену директора Зупца. Недуго након Мехмедовићевог хапшења, на интернет страници Тужилаштва почели су да објављују пријетње и жучне нападе против Зупца. Зубац је осумњичен и осуђен за непоступање и непружање помоћи у полицијским пословима који нису у надлежности Агенције СИПА. Такође, припадници Агенције СИПА нису обучени за разбијање јавних протеста. Ниједна истрага није отворена против одговорних лица и агенција које су биле надлежне да поступају у конкретним случајевима, а то су кантоналне полиције у Тузли, Зеници и Сарајеву, као и Федерална управа полиције. Исто тако, СИПА и Тужилаштво БиХ су се оглушили да утврде одговорне за напад на премијера Републике Србије господина Вучића у кругу Меморијалног центра Поточари – Сребреница, гдје су припадници Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ били надлежни и одговорни за обезбјеђење јавног скупа.

70. У мјесецу јуну 2014. године, Тужилаштво БиХ подиже отворено политичку оптужницу против Зупца на основу навода да није спријечио оштећење државних објеката током фебруарских немира у градовима Федерације БиХ.³³ Како би уклонио сваку сумњу у погледу политичке природе оптужнице против Зупца, бошњачки члан Председништва БиХ Бакир Изетбеговића изјављује, говорећи о директору СИПА-е: „највероватније ћемо га послати у затвор“.³⁴ Суд БиХ донио је првостепену одлуку на основу дубиозне оптужбе којом је Зупцу изречена условна казна од годину дана затвора. У августу 2015. године, на основу ове одлуке, Савјет министара смјењује Зупца са функције.

71. Током кривичног поступка против Зупца, министар безбједности БиХ и главни тужилац Тужилаштва БиХ вршили су посебан притисак на Независни полицијски одбор и Комисију за провјеру приступа тајним подацима, да Зупца уклоне са мјеста директора СИПА-е. С обзиром на то да су ова тијела одбијала до правоснажности пресуде да разријеше дужности директора СИПА-е, министар безбједности је на сједници Савјета министара изнио податак да се председник Комисије, високи официр Оружаних снага,

³³ Денис Џидић, *Bosnia Investigative Agency Chief's Protest Charge Confirmed*, BALKAN INSIGHT, 20. јуни 2014.

³⁴ Изетбеговић: СДА мора „добро побиједити“ на изборима,, ОСЛОБОЂЕЊЕ, 27. авг. 2014.

повукао са мјеста предсједника Комисије и затражио од министра одбране да предложи новог кандидата. Када је откривено да оставка није поднесена, министар Пендеш јавно се огласила у вези са овим покушајем преваре, да би потом била оптужена за малверзације у Министарству одбране БиХ док је била замјеник министра (у овом предмету Суд БиХ донио је ослобађајућу пресуду).

В. Нови директор СИПА-е кренуо је у низ провокативних оружаних упада у полицијске станице и пословне објекте у Републици Српској у координацији са Судом БиХ и Тужилаштвом БиХ.

72. Однос између служби за спровођење закона на нивоу Републике Српске и БиХ дуго је био однос професионализма и узајамног поштовања. Министарство унутрашњих послова Републике Српске поставило је као приоритет изградњу чак и снажније сарадње са СИПА-ом и другим службама за спровођење закона у БиХ. У јулу 2015. године, министар унутрашњих послова Републике Српске, Драган Лукач, и министар унутрашњих послова Федерације БиХ, Аљоша Чампара, потписали су меморандум о јачању полицијске сарадње, између осталог и путем формирања заједничких истражних тимова. Министар Лукач потписао је и Споразум о јачању полицијске сарадње између Министарства унутрашњих послова Републике Српске и Полиције Брчко Дистрикта БиХ, а у више наврата, по сопственој иницијативи, одржао у Бањалуци састанке са министрима и шефовима полицијских агенција на свим нивоима у БиХ у циљу унапређења међусобне сарадње. Међутим, именовањем новог директора СИПА-е из редова СДС-а, опозиционе странке из Републике Српске, односи сарадње и продуктивног рада жртвовани су зарад политичких игара.

73. Према писању *Balkan Insight*-а, свега 11 дана након именовања новог шефа СИПА-е, припадници СИПА-е, у маскирним униформама и са маскама на лицу, наоружани аутоматским оружјем, упали су у једну банку у Републици Српској. *Balkan Insight* извјештава: „Полиција није навела тачне циљеве рације. Међутим, временски се поклапа са одлуком највеће опозиционе странке у Републици Српској, Српске демократске странке (СДС) да оптужи предсједника тог ентитета, Милорада Додика, управу Павловић банке и директора Агенције за банкарство Републике Српске . . . за више кривичних дјела, укључујући корупцију“.³⁵

74. Затим, у децембру 2015. године, Суд БиХ издаје ванредан налог на захтјев Тужилаштва БиХ, а оружани припадници СИПА-е ноћу изврше упад у полицијску станицу Републике Српске без икаквог упозорења службеницима Републике Српске. Упад је био сасвим непотребан. Није постојала никаква хитна потреба којом би се упад оправдао; радило се о пуком прикупљању доказа у истрази деценијама старих предмета ратног злочина. Полиција Републике Српске спремно би доставила СИПА-и све расположиве доказе у полицијској станици да је то тражено. Упад је нарушио професионалне односе и узајамно уважавање, које су полиција Републике Српске и СИПА дуго одржавали и подрива сарадњу међу агенцијама која је од пресудног значаја за истрагу ратних злочина, организованог криминала и корупције. Иако је Тужилаштву БиХ и СИПА-и познато да су архиве МУП-а Републике Српске везане за ратни период доступне, они се често одлучују да од Суда БиХ траже наредбу за претрес полицијских станица, под изговором да припадници МУП-а Републике Српске, са којима иначе сарађују на многим предметима, прикривају доказе за ратне злочине. У конкретном

³⁵ Rodolfo Toè et al, *Bosnian Police Raid Bank Linked to Dodik*, BALKAN INSIGHT, 18 новембар 2016.

случају, ради се о претресу објекта који је саграђен после ратних дешавања на мјесту полицијске станице која је заједно са архивском грађом страдала у пожару крајем рата 1995. године. Овакви претреси користе се за изузимање документације која нема директне везе са кривичним дјелима која се обрађују, тако да у великој мјери угрожавају заштиту личних и тајних података, што је у супротности са међународним конвенцијама које је БиХ ратификовала, укључујући и конвенције о заштити људских права.

75. Упркос провокативној природи поступака СИПА-е, полицијска станица Републике Српске дозволила је СИПА-и приступ својим просторијама. Међутим, Влада Републике Српске обавијестила је службенике органа правосуђа на нивоу БиХ да више неће сарађивати са Судом БиХ, Тужилаштвом БиХ и СИПА-ом све док се не постигне нови споразум о процедурама и модалитетима сарадње. Нови споразум је потписан, гдје је, у суштини, прихваћен нацрт који је понудила СИПА. Нажалост, СИПА наставља са провокативним поступцима у Републици Српској упркос споразуму.

76. Недаван примјер илуструје одбијање СИПА-е да испоштује споразум о сарадњи и користи СИПА-у у очигледне политичке сврхе. Дана 31. марта, маскирани припадници СИПА-е, наоружани аутоматским оружјем, упали су у Агенцију за банкарство Републике Српске и Инвестиционо-развојну банку Републике Српске, ухапсили неколико службеника и изузели документацију. Медији су обавијештени унапријед, а ову акцију детаљно су пратили штампа и телевизија. СИПА је на свом сајту чак објавила ТВ пренос. Како је наведено у саопштењу за јавност СИПА-е, дјело због којег су извршени упади је стечај једне приватне банке 2014. године, недуго након смрти њеног власника. Претресу је претходила вишемјесечна истрага од стране МУП-а Републике Српске под надзором Окружног тужилаштва Бијељина и СИПА-е под надзором Тужилаштва БиХ, гдје је стечајни управник у потпуности омогућио приступ документацији ове банке. Овакви претреси угрожавају функционисање банке и банкарског система у цјелини, због несигурности грађана у заштиту њихових личних финансијских и пословних података. Ово најбоље потврђује случај „Павловић Банке“, која је приватно власништво америчког држављанина српског поријекла, гдје је због претреса и хапшења менаџмента и власника банке дошло до значајнијег одлива депозита грађана. Тешко је повјеровати да је било неопходно да маскирани службеници наоружани аутоматским оружјем морају да хапсе званичнике који сваки дан иду на посао на исто мјесто због евентуалне умијешаности у добро познат случај стечаја од прије двије године. У саопштењима СИПА-е констатовано је да је преминули власник био посланик Народне скупштине Републике Српске из највеће странке у Републици Српској. Након овог театрисања, свих ухапшени пуштени су недуго затим пошто је суд закључио да нема законског основа за њихово даље задржавање. Ово понашање је снажан примјер начина на који Тужилаштво БиХ користи агенције на нивоу БиХ за постизање политичких циљева, чак и по цијену наношења тешке штете по сарадњу полицијских и тужилачких агенција, од које зависи дјелотворна примјена закона.

С. Напади на институције БиХ и Републике Српске

77. Поред недавних акција Тужилаштва БиХ и СИПА-е усмјерених против Републике Српске и њене највеће странке, о чему смо говорили, дошло је и до других политички мотивисаних хапшења, затварања и прогона виших званичника БиХ и страначких функционера. Хапшење и затварање председника СББ, Фахрудина Радончића, бившег руководиоца из Министарства безбједности БиХ, Бакира Даутбашића и њихових људи слиједи сличан образац. Легитимна истрага сумњивих

криминалних радњи, која је могла проћи тихо и у атмосфери сарадње, праћена је хапшењима која су изненада и на сва звона извршили наоружани и маскирани агенти СИПА-е без икаквог упозорења осим, како се чини, медијима и одређеним политичким лидерима који су на прес конференцији објавили појединости хапшења прије него што је до њих и дошло. Иако погрешно приказана као борба против корупције, ова акција одговора дугогодишњем обрасцу етничке дискриминације и злоупотребе овлашћења ради подршке одређеним политичким странкама од стране тужилаца и суда на нивоу БиХ.

78. Као одговор на разумљиву критику ове акције, која је, између осталог, дошла и са стране адвоката лица под истрагом, Тужилаштво БиХ запријетило је строгим казнама.³⁶ Тужилаштво је позвало на смјену члана Високог судског и тужилачког вијећа на основу коментара које је дао једном случају.³⁷

79. Незаконити и политички набијени поступци тужилаца БиХ, нажалост, сувише су чести. Образац је увијек исти. Политичка фигура бива оптужена и процесуирана за дјела која тужилаца не може доказати или за која Суд БиХ нема надлежност. Око оптуженог и развученог поступка ствара се негативан публицитет, који утиче на способност званичника да обавља свој посао, узрокује личну срамоту и намеће трошкове одбране. Одмах слиједе захтјеви политичких противника и неких из међународне заједнице да се оптужени смијени са функције до коначног исхода поступка. Коначно, све оптужбе бивају одбачене због ненадлежности или непостојања доказа.

80. Хапшење и затварање председника Федерације БиХ, Живка Будимира, 2013. године и четири члана његовог кабинета и сарадника, на сумњивим основама материјалног права и надлежности, само је новији примјер. Оптужбе против председника Будимира на крају су одбачене због непостојања надлежности.

81. Почетком 2006. године, Мирко Шаровић, садашњи министар спољне трговине и економских односа БиХ, оптужен је за злоупотребу службене дужности и друга дјела која је наводно починио у периоду од 1998. до 2002. године, када је био потпредседник, а затим и председник Републике Српске. Ослобођен је свих оптужби у октобру 2006. године. Године 2005. и опет 2009. године, члан Председништва БиХ, Драган Човић, оптужен је за злоупотребу службене дужности и друга дјела. Након дуготрајног поступка у оба случаја, господин Човић ослобођен је свих оптужби. У оба случаја, ови изабрани високопозиционирани званичници смијењени су са дужности прије коначног исхода поступка.

D. Подривање борбе против тероризма

82. Начин на који Суд БиХ и Тужилаштво БиХ уништавају кредибилитет и расипају ресурсе на прогон политичких непријатеља ослабило је способност БиХ да одговори на терористички пријетњу у БиХ и региону Балкана. Недавни напади у Паризу и Бриселу јасно говоре да је БиХ под ризиком због попустљиве политике према радикалним

³⁶ Тужилаштво БиХ, ДЕМАНТ ТУЖИЛАШТВА БИХ, 15. фебруар 2016.

³⁷ Тужилаштво БиХ, КОЛЕГИЈ СВИХ ТУЖИЛАЦА ТУЖИЛАШТВА БИХ ТРАЖИ СМЈЕНУ И САНКЦИОНИСАЊЕ ПОТПРЕДСЈЕДНИЦЕ ВСТВ-А РУЖИЦЕ ЈУКИЋ ЗБОГ НЕПРИМЈЕРЕНИХ ИСТУПА ПРОТИВ ПРАВОСУДНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ И ТУЖИЛАШТВА БИХ, 16. фебруар 2016.

групама, као што она која је планирала и извршила напад на америчку амбасад у Сарајеву.³⁸ Као што је добро познато, у терористичке нападе извршене у Европи и САД-у били су умјешани терористи са везама са БиХ.

83. Злоупотреба тужилачких и овлашћења СИПА-е, о којима говоримо у овом дијелу Извјештаја, озбиљно подрива повјерење и сарадњу органа власти на нивоу кантона, ентитета и БиХ, која је очајнички потребна за борбу против пријетње коју представљају повратници из Сирије, Ирака и других региона. Велики број грађана БиХ, с обзиром на величину популације, придружио се терористичким организацијама које се боре са Ал Каидом и ИСИЛ-ом. То доноси озбиљну пријетњу од терористичких акција повратника. Бошњачки политички и безбједносни ауторитети у БиХ споро и невољко прихватају потребу да се овој пријетњи посвети пажња. На недавно одржаној конференцији за штампу, један експерт за терористичке организације на Балкану констатовао је да власти у БиХ имају пропусте у праћењу сарадника сумњивих и познатих екстремиста. *Balkan Insight* пише: "Говорећи о "кључној фигури" међу исламским екстремистима за које се вјерује да су радикализовали и подржавају радикални цихад, [Урош] Пена изјавио је да безбједносне агенције нису идентификовале друге грађане Босне са којима је осумњичени био у контакту".³⁹

84. У мјесецу марту, Суд БиХ осудио је лице које се борило за ИСИЛ на само годину дана затвора или, алтернативно, новчану казну.⁴⁰ Ова дрско блага казна је без икаквог значаја у свјетлу тежине кривичног дјела и не одвраћа грађане БиХ који желе да се придруже ИСИЛ-у (и другим цихадистичким организацијама) и који се враћају у Европу као озбиљна терористичка пријетња.

Е. Заштита права грађана

85. Влада Републике Српске намјерава да предузме све разумне и адекватне правне мјере ради заштите уставних, људских, грађанских и политичких права грађана од кршења закона и опасних поступака тужиоца БиХ и СИПА-е. Домаће и међународно право штите грађане и изабране и именоване носиоце власти од оваквих, политички мотивисаних поступака.

86. Закони БиХ и Републике Српске забрањују злоупотребу службене дужности од стране носилаца јавних функција. Устав БиХ и међународно право штите грађане од повреде њихових људских, грађанских и политичких права. Устави БиХ и ентитета садрже подјелу власти на законодавну, извршну и судску, у БиХ и ентитетима. У готово универзалне одредбе европског права којим се штити подјела власти и спрјечава злоупотреба овлашћења, спадају закони којима се високопозиционираним изабраним и именованим функционерима даје адекватан и услован имунитет и неповредивост у погледу кривичног и грађанског гоњења. Овај широко прихваћени имунитет од судског гоњења за вријеме мандата спрјечава политички мотивисане злоупотребе кривичног правосуђа, као што су злоупотребе о којима је било ријечи. Одлукама високог представника Педија Ешдауна драстично је смањен овај имунитет у БиХ и ентитетима,

³⁸ Денис Џидић и Амер Јахић, *Bosnia 'Failing to Share Terror Threat Intelligence'*, BALKAN INSIGHT, 1. април 2016.

³⁹ Rodolfo Toe, *Incomplete Analysis Hinders Anti-Extremism in the Balkans*, BALKAN INSIGHT, 30. март 2016.

⁴⁰ *Emin Hodžić sentenced to Prison for fighting in Syria*, SARAJEVO TIMES, 22. март 2016.

тако да стоје у оштрој супротности са законима и праксом цијеле Европе.⁴¹ Ова ситуација поговодила је тужиоцу БиХ и СИПА-и у злоупотреби тужилачких овлашћења из политичких разлога, чиме је озбиљно нарушен интегритет институција БиХ и ентитета, супротно уставним начелима подјеле власти и владавине права.

Е. Забрана уплитања страних држава у унутрашње послове

87. Међународно право и пракса, укључујући резолуције Генералне скупштине Савјета безбједности, Повељу Уједињених нација, Бечку конвенцију о дипломатским односима, забрањују уплитање амбасада и дипломата у унутрашње послове земље домаћина. Чини се да ове широко прихваћене правне одредбе крше оне амбасаре у Сарајеву за које се зна да су биле укључене у поступке тужиоца БиХ о којима говоримо у овом извјештају.

IV. Закључак

88. У свом даљем раду на унапређењу економских услова за своје грађане и европским интеграцијама, Република Српска тражи од чланова међународне заједнице да поштују Дејтонски споразум и подрже локалне реформске иницијативе у БиХ. Један од начина на који међународна заједница може значајно да подржи реформе у БиХ је затварање ОХР-а, који има тужан историјат злоупотребе владавине права и незаконитог уплитања у унутрашње послове БиХ, чиме кочи њен развој. Република Српска наставља да спроводи значајне економске реформе и усклађује своје законе са стандардима Европске уније. Иако Република Српска подржава реформе на нивоу БиХ, напредак је спор због дубоких политичких подјела на нивоу БиХ и, нарочито, опструкције на врху од стране бошњачких странака. Дисфункција на нивоу БиХ је један од разлога из којих је од суштинског значаја да се очува децентрализована уставна структура БиХ, која омогућава функционалну власт у Републици Српској и програм економских реформи. Постоји изражена потреба да се у судски и тужилачки систем на нивоу БиХ унесу промјене како би задовољио европске стандарде и очувао владавину права; међутим, ове институције се противе нужним реформама и повећавају злоупотребу овлашћења у политичке сврхе.

89. БиХ, иако оптерећена дубоким политичким подјелама, као што је случај у великом броју земаља, већ годинама ужива у мирној и безбједној ситуацији; не постоје безбједносне пријетње које би могле оправдати дјеловање Савјета безбједности по основу Поглавља VII Повеље Уједињених нација. Савјет безбједности треба да престане са примјеном мјера из Поглавља VII. У супротном, то ће, без потребе, негативно утицати на напредак БиХ.

⁴¹ Анализу европског права и праксе види у: Tilman Hoppe, *Public Corruption: Limiting Criminal Immunity of Legislative, Executive and Judicial Officials in Europe*, VIENNA JOURNAL ON INTERNATIONAL CONSTITUTIONAL LAW, април 2011, на 538.

Прилог: Заједничка изјава политичких лидера Републике Српске о Одлуци Уставног суда БиХ од 26. новембра 2015. године

Изражавајући одређеност Републике Српске за досљедно поштивање Општег оквирног мировног споразума за БиХ, којим се потврђује и гарантује уставноправни положај Републике Српске, као једног од два ентитета у саставу БиХ;

Полазећи од чињенице да је међународни суверенитет БиХ успостављен општим оквирним споразумом за мир, на основу испољене институционалне воље два ентитета и постигнутим политичким споразумом представника сва три конститутивна народа;

Одбацујући сваки покушај да се доведе у питање Република Српска и њен субјективитет и суверенитет;

Истичући штетност и посљедице које је произвела Одлука Уставног суда БиХ од 26. новембра 2015. године по мир, стабилност и поверење у БиХ;

Будући да је Република Српска проглашена 09.01.1992. године од стране Скупштине Српског народа у БиХ, прије почетка оружаних сукоба у БиХ, и као таква је учествовала на мировној конференцији у Дејтону и као страна потписала анексе тога споразума;

Имајући у виду да је Дан Републике Српске 9. јануар легалан празник Републике Српске што потврђује и поднесак Венецијанске комисије од 14.10.2013. године који је сачињен на захтјев Уставног суда БиХ;

Ми доле потписани поводом укидања неких одредби Закона о празницима Републике Српске усвајамо сљедећу:

ИЗЈАВУ

1. Одлука Уставног суда БиХ од 26. новембра 2015. године, којом се поједине одредбе Закона о празницима Републике Српске проглашавају неусклађеним са Уставом БиХ је неприхватљив политички акт чији је циљ негација легалитета и легитимитета Републике Српске и уставноправног поретка БиХ установљеног Дејтонским мировним споразумом и као таква се не може примјенити јер су октроисане те тражимо да Уставни суд БиХ поништи ту Одлуку;
2. Одлука је донесена утицајем међународних судија што потврђује да Уставни суд није самосталан и независан те одбијамо било какво мјешање међународних судија у процес донешења одлука Суда, као и притиске међународних представника да се оваква Одлука имплементира;
3. Подржавамо Декларацију Народне скупштине Републике Српске број:02/1-021-457/15 од дана 17. априла 2015. године поводом захтјева за оцјену уставности закона о празницима Републике Српске пред Уставним судом Босне и Херцеговине у предмету број: У-3/13;
4. Одлука Уставног суда од 26.11.2015. године је у функцији ревизије историјских догађаја, усљед којих је настала Република Српска 9. јануара 1992. године што је апсолутно неприхватљиво;
5. Позивамо Народну скупштину Републике Српске да и убудуће одбаци све одлуке Уставног суда БиХ које буду задрале у статусна питања Републике Српске, донесене прегласавањем;
6. Република Српска ће наставити да слави Дан Републике 9. јануара у складу са Законом о празницима Републике Српске, који у себи не садржи елементе дискриминације, не угрожава национални и вјерски идентитет и равноправност ни једног од три конститутивна народа, и у потпуности одговара универзалним вриједностима и европским тековинама;
7. Захтјевамо од Парламентарне скупштине БиХ да у року од 120 дана усвоји Закон о Уставном суду БиХ, који би подразумјевао доношење Одлука са учешћем најмање једног судије из свих конститутивних народа и оба ентитета. По том Закону Уставни суд БиХ неће имати стране судије у свом саставу;

8. Уколико се у предвиђеном року од 4 мјесеца не усвоји нови Закон о Уставном суду БиХ политичке партије ће у том року донети одлуку да ли ће учествовати у даљем раду заједничких институција БиХ, и о томе потписати заједничку изјаву;
9. Сагласни смо да се припреми анализа свих одлука Уставног суда БиХ од 2001. године, те Народна скупштина Републике Српске донесе своје закључке о томе, посебно о онима које су донесене прегласавањем три стране судије и два бошњака над осталим судијама;
10. Сагласни смо да Народна скупштина Републике Српске донесе Одлуку и распише референдум на коме би народ одлучио да ли прихвата одлуку Уставног суда БиХ о укидању Дана Републике 9. јануар;
11. Позивамо све субјекте, политичке партије, удружења, организације, институције и грађане да својим потписима подрже ставове потписника ове Изјаве. Кабинет предсједника Републике Српске ће одредити на који начин ће то бити примјерено и доступно;
12. Сагласни смо да потпишемо ову заједничку изјаву те истрајемо на провођењу ових ставова;

СНСД -Милорад Додик

Српска демократска странка

Партија демократског прогреса

Демократски народни савез

Социјалистичка партија

Народни демократски покрет

Влада Републике Српске
Жељка Цвијановић, предсједник

Народна скупштина РС
Недељко Чубриловић, предсједник

Вијеће народа РС
Нада Тешановић, предсједавајућа

Члан Предсједништва БиХ из РС
Младен Иванић

Представнички дом Парламентарне скупштина БиХ
Младен Босић, замјеник предсједавајућег

Дом народа Парламентарне скупштине БиХ
Огњен Тадић, предсједавајући

Савјет министара БиХ
Мирко Шаровић, замјеник предсједавајућег
